

Nuorten Jäljet projekti kevätkesällä 2016

Projektin idea ja tavoitteet

Ympäristökasvatushankkeen sosiaalisena tavoitteena oli yläkouluikäisten nuorten osallisuuden ja turvallisuuden tunteen lisääminen omassa asuinympäristössä sekä nuorten kokemuksista viestiminen asuinalueen muutosvaiheessa.

Ympäristökasvatuksellisenä tavoitteena oli kehittää nuorille sopivia tapoja ottaa haltuun lähiluontoa ja hakea sieltä virkistystä ja hyvinvointia.

Pyrkimyksenä oli tukea nuoria löytämään omia paikkoja ja hyväksytyä tilaa lähikoulun tyhjentyessä. Projektin toteutettiin keväänä jolloin Kalevalan koulun Linnanpellon yksikkö lakkautettiin Kuopion kouluverkkojärjestelyjen seurauksena. Laajan alueen parisataa yläkouluikäistä siirrettiin asuinalueen ulkopuolella sijaitsevaan suorkouluun.

Jäljet projektin toteutus touko-kesäkuussa

Alueen nuorille järjestettiin lähiympäristössä ja asukastuvalla ympäristö- ja taidekasvatuksen sekä elämyspedagogiikan menetelmiä hyödyntäviä työpajatapaamisia. Ympäristökasvattajan ohjaama pajatoiminta järjestettiin nuorten vapaa-ajalla. Kohderyhmälle projektista tiedotettiin Kalevalan koulun ja nuorisotalo Latarin kautta sekä julisteilla. Ympäristökasvattaja vieraili koulussa kuvaamataidon tunneilla ja ympäristöryhmän tapaamisissa sekä nuorisotalon avoimissa illoissa. Samalla kerättiin nuorten toiveita ja ideoita projektia varten.

Jäljet projektin työpajoja järjestettiin touko- ja kesäkuussa yhteensä kolme. Ne olivat muodoltaan lähiympäristöön ja toisiin osallistujiin tutustuttavia luontoseikkailuja. Kartan ja kuljeskelun avulla kerättiin nuorten kokemuksellista paikkatietoa. Tuttuihin ja uusiin paikkoihin tutustuttiin eri tavoin eri aistien ja harjoitteiden kautta. Ympäristöä otettiin konkreettisemmin omaksi rakentamalla majaa Päivärinteen metsikköön ja pelaamalla pihapelejä.

Nuorten ajatukset ja toiveet lähiympäristöstä

Jäljet projektissa mukana olleiden nuorten paikkatoiveissa esiin nousivat omaehtoisen toiminnan, kohtaamisen ja oleilun mahdollisuudet sekä ulkoliikuntapaikat. Turvallisuuden tunne oli paikkakokemuksissa keskeinen teema. Konkreettisia toiveita olivat turvalliset ja häiriöttömät istuskelupaikat ja pistorasiat.

Koulun pihan ja sen yhteydessä olevan lähiliikuntapaikan lisäksi nuoret eivät juurikaan kokoontuneet omalla asuinalueella. Tytöille omalla alueella ei tuntunut olevan juuri mitään tarjottavaa, pelikentät olivat paremmin poikien hallussa. Tytöt

toivoivat alueelle ”sivistynyttä” nuorten kukkarolle sopivaa kahvilaa ja pop up henkisiä ulko-olohuoneita. Yhdessä ideoitiin yksinkertaisin rakentein ja verkkosovellusten avulla toteutettavaa ulkokuntosalia. Nuorten toiveissa oli myös nuotiopaikka.

Jäljet projektin ideoiden hyödyntäminen

Nuorten omaehtoisen ympäristökulttuurin aktivoiminen ei projektin aikana toteutunut aivan tavoitteiden mukaan erityisen nuorten paikan synnyttämiseen. Työpajoissa ja tapaamisissa tavoitetut nuoret eivät olleet valmiita sitoutumaan pidempikestoiseen ryhmäprosessiin, joten hankkeessa ei päästy syventymään mihinkään tiettyyn nuorten esiin nostamaan teemaan tai ongelmaan eikä ideoita pidemmälle taidemuotoihin tai menetelmiin.

Projektissa kertynyttä tietoa nuorten eri tavoista käyttää ja kokea lähiympäristöään vietiin jo projektin kuluessa eteenpäin Kuopiossa nuorten virkistysmahdollisuuksia kehittäville liikunta- ja virkistyspalveluiden toimijoille sekä keskusteluissa nuorisotyön ja koulun toimijoiden kanssa. Nuorten idea ulkokuntosalista ja virtuaaliohjeistuksesta kehonpainoharjoitteluun otettiin hyvin vastaan liikuntatoimessa. Kokemuksia ja ideoita on hyödynnetty luontolähtöisissä hyvinvointipalveluissa myös muiden kohderyhmien kanssa, erityisesti Linnanpellolla vuonna 2017 toteutetussa Kuopion Luonnon Ystävain Yhdistyksen rahoittamassa lasten luontoseikkailukerhossa, koulujen lähiympäristöjä hyödyntävässä Ulos oppimaan Kuopiossa –hankkeessa sekä aikuisille suunnatussa sosiaalisen kuntoutuksen Luontovoimaa –ryhmässä.

Jäljet projektin herättämiä ajatuksia

Projektissa opittiin, että nuorten lähiluontovirkistystä voitaisiin edistää varsin pienillä toimenpiteillä, kunhan ideat ovat lähtöisin nuorilta itseltään. Haasteena on kuitenkin tietyn alueen nuorten tavoittaminen ja omaehtoiseen toimintaan innostaminen nuorten arjen ollessa todella aikataulutettua ja lähiympäristöstä erilaisiin palvelukeskittymiin suuntautuvaa. Nuorten suhde oman lähiympäristöönsä on vaarassa jäädä hyvin kapeaksi, ellei lähiympäristön käyttöä tueta sosiaalisesti ja tarjolla olevia ulkopaikkoja koeta turvalliseksi.

Lisätyn todellisuuden ja virtuaaliviestinnän ilmiöt ovat aivan viime aikoina olennaisesti luoneet uusia ulkoilun ja paikkasidonnaisen kommunikaation tapoja. Mm. Pokemon Go –pelin läpilyönti tapahtui samaan aikaan Jäljet projektin kanssa. Mediasisällön tuottaminen ja erilaiset jakamisalustat tarjoavat jatkossa hyviä mahdollisuuksia hankkeessa tavoiteltuun nuorten ympäristösuhteen vahvistamiseen, mutta tämä tuskin tapahtuu itsestään.

Nuorten viihtyminen lähiympäristössä kytkeytyy vahvasti sosiaaliseen kanssakäymiseen ja turvallisuudentunteeseen. Virtuaalialustoja hyödyntäen nuoret voivat viestittää läsnäoloaan ja kokemusmaailmaansa. Kokeakseen osallisuutta ja omistajuutta konkreettiseen ympäristöönsä nuoret tarvitsevat lisäksi tukea ja hyväksyntää heille luontevissa läsnä olemisen ja ilmaisun tavoissa, jotka tekevät heidät näkyviksi myös muille alueen käyttäjille.

Innostamalla, antamalla välineitä ja tukea nuorten toiveiden ja ideoiden toteuttamiseen luotaisiin parempaa lähiympäristöä kaikille. Lähikoulu ja alueen nuorisotalo olisivat luontevia paikkoja tällaisille nuorten omaehtoisuutta kannustaville prosesseille, mutta juuri nyt olemme muuttamassa nuorten arkea toiseen suuntaan.

Kiitokset

Kiitos Jäljet projektiin osallistuneille nuorille, Alli Paasikiven Säätiölle projektin tukemisesta ja kaikille yhteistyökumppaneille! Toimintani nuorten lähiympäristösuhteen ja osallisuuden edistämiseksi jatkuu näiden kokemusten pohjalta.

Meri Elonheimo, freelancer ympäristökasvattaja
meri.elonheimo@iki.fi